

Kadrina Vallavolikogu

OTSUS

Vainupea

18. juuni 2025 nr 157

Arvamuse andmine Tagapere liivamaardla taotluse kohta

Keskkonnaamet saatis Kadrina Vallavalitsusele 21.04.2025 kirjaga nr DM-131808-4 „Tagapere liivakarjääri keskkonnanaloa taotluse menetluse võtmisest teavitamine ja taotluse kohta arvamuse küsimine“ (registreeritud Kadrina Vallavalituse dokumendiregistris 22.04.2025 nr all 6-3/195/2025) OÜ Merko Kaevandused taotlusmaterjalid tutvumiseks ja arvamuse andmiseks. Maapõueseaduse § 49 lg 6 kohaselt saadab kaevandamisloa andja kaevandamisloa taotluse arvamuse saamiseks kavandatava kaevandamiskoha kohaliku omavalitsuse üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult kahe kuu jooksul taotluse kohta.

OÜ Merko Kaevandused (registrikood 14872152, aadress Järvevana tee 9g, Kesklinna linnaosa, Tallinn, Harju maakond, 11314) on esitanud Keskkonnaametile taotluse nr T-KL_1028316 (nõutele vastav taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 31.03.2025 numbriga DM-131808-1).

Taotletav Tagapere liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa 13,14 ha sealhulgas mäeeraldis 10,72 ha asub Tagapere maardlal (nr 1036) Lääne-Viru maakonnas Kadrina vallas Mõndavere külas. Tagapere liivakarjäär on riigiomandisse kuuluval Loobu metskond 8 (katastritunnus 27301:001:0126; maa sihtotstarve on 100% maatulundusmaa) maaüksusel, mille valitseja on Kliimaministeerium ning volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus.

Ehitusliiva aktiivse tarbevaru kogus taotletaval mäeeraldisel on 766 tuh m³ ning hõlmab plokki 1 (154 tuh m³) ja plokki 2 (612 tuh m³). Taotletava Tagapere karjääri maavaravaru plokk 2 asub allpool põhjaveetasel. Veealust varu väljatakse ekskavaatoriga või ujuva pinnasepumbaga veetasel alandamata.

Keskkonnanaloa seletuskirjas (edaspidi **seletuskirjas**) on välja toodud, et Tagapere liivamaardla maavaravaru kasutusala on ehitusliiv, mis sobib kasutamiseks betooni- ja asfaltsegude tootmiseks nii looduslikul kujul kui ka sõelutuna. Taotletav Tagapere karjäär tagab asukohast tulenevalt Lääne-Viru maakonna betooni- ja asfaltsegude tootjatele kvaliteetse ehitusliiva tarnimise lühema transpordi vahemaaga ning seeläbi väheneb liiva transpordiga kaasnev keskkonnamõju.

Taotletav keskmine tootmismahd aastast on 40 tuh m³. Kaevandusloa kehtivusajaks on 15 aastat. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja rohumaaks.

Taotletava Tagapere liivakarjääri maapinna reljeef tõuseb põhjast lõuna suunas ja mäeeraldise maa-ala kattub enamuses lääne-ida suunalise seljandikuga, kus maapinna absoluutkõrgused jäävad vahemikku 78 kuni 82 m. Avatud veetaseme sügavus maapinnast varieerub vahemikus 0,3 kuni 4,3 m ning jääb absoluutkõrguste vahemikku 78,2 kuni 79,3 m. Keskmine põhjaveetase on absoluutkõrgusel 78,7 m. Mäeeraldise ala on kaetud valdavalt metsaga ning põhjapoolses osas on osaliselt tehtud raie, kuhu on istutatud männi istikud.

Taotletavast mäeeraldisest loode poole jääv maa-ala on liigniiske, maapinna reljeef langeb põhja suunas ~630 m kaugusel oleva Sügavakatku oja (maapinna abs kõrgus ~72 m) suunas.

Lähim majapidamine on taotletavast mäeeraldisest lääne pool ~500 m kaugusel katastriüksusel Pikassaare (tunnus: 27301:001:1400). Põhja suunas asuvad hooned ~550 m kaugusel katastriüksusel Tagapere (tunnus: 27301:001:0008). Lõuna ja ida pool on lähimad hooned

vastavalt ~580 m kaugusel katastriüksusel Järvisel (tunnus: 27301:001:0710) ja ~660 m kaugusel katastriüksusel Talpase (tunnus 27202:001:0565).

Taotletava Tagapere liivakarjääri lääneosa kattub riigikaitse ehitise Kaitseväge keskpõlvikooni piiranguvööndiga (vid 48).

Taotletavast Tagapere liivakarjäärist vahetult lõuna pool on avalikus kasutuses olev metsatee Läsna–Peerunõmme (nr 2730037), mille äärmise sõiduraja välimine serv asub mäeeraldise teenindusmaa lõunaservast vähemalt 1 m kaugusel ning ~4 m kaugusel lõuna pool asub sideehitis maismaal ELA118 (vid ELA118).

Taotletavast Tagapere liivakarjäärist ~220 m kaugusel edela suunas asub vääriselupaik VEP nr.209982 (männikud ja männisegametsad) ning ~490 m kaugusel asuvad vääriselupaigad VEP nr.107197 (märgalade männikud ja kaasikud), VEP nr.205144 (kuusikud ja kuusesegametsad) ja VEP nr.107198 (männikud ja männisegametsad). Taotletavast Tagapere liivakarjäärist ~1,3 km kaugusel kagu (metsis) ja edela pool (soojumikas) on II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad. Taotletavast Tagapere liivakarjäärist ~1,7 km kaugusel lõuna pool on Ohepalu looduskaitseala (KLO1000230) ja ~2,4 km kaugusel põhja pool on Lahemaa rahvuspark (KLO1000511).

Taotletavast Tagapere liivakarjäärist ~1,3 km kaugusel lõuna suunas on Läsna jõgi (vid VEE1078900_) ja ~1,8 km kaugusel kirde suunas on Loobu jõgi (vid VEE1077900).

Taotletava Tagapere liivakarjääri mäeeraldise ja teenindusmaa piires ei ole kitsendusi põhjustavaid objekte ning puuduvad kommunikatsioonid ja hoonestus, ei ole kultuurimälestisi, muinsuskaitse objekte ega Natura 2000 alasid.

Taotluse seletuskirjas tuuakse välja, et kaevandamise ettevalmistustöödeks on metsa raadamine, kändude juurimine ning kokkulüke ja kattepinna koorimine. Korrigeerimist vajava katendi koguse vähendamiseks eemaldatakse katend järgukaupa lähtuvalt prognoositavast kaevandamise mahust. Katend on võimalik ajutiselt ladustada mäeeraldise ja teenindusmaa alale, kasutada vajadusel müra- ja tolmutõrjevallide rajamisel või võõrandada vastavalt Maapõuaseaduse § 99 kui see on otstarbekas.

Mäeeraldise loodepiiril ühtib uuringuaegse keskmise veetaseme absoluutne kõrgus maapinna absoluutse kõrgusega (mäeeraldise loodepiiril on veetase puuraukudes maapinnast 0,3 kuni 0,7 m sügavusel). Paljandustööde käigus kooritud kattepinna on otstarbekas osaliselt kasutada mäeeraldise põhja- ja läänepiiri teenindusmaale valli moodustamiseks, et kindlustada veetaseme kõrgseisu ajal veealuse liiva kaevandamisel tekkiva veekogu kaldajoon. Vastav vall tagab samuti inimeste ja loomade ohutuse veekogule juurdepääsul. Kattepinna valli lae laiuseks arvestatakse kaks meetrit ja valli põhja laius kuni 18 m.

Kooritud ja ladustatud kattepinna saab täiendavalt kasutada kaeveõõne veepealsete nõlvade katmiseks ja veekogus madalaveeliste alade moodustamiseks. Kattepinna lõplik kasutus ja korrastamistöödeks vajalikud kogused määratakse kaevandatava maa korrastamise projektis.

Võimaliku tulevase kaevandamisloa taotlemisel toimuks karjääri teenindamine seletuskirja järgi Läsna–Peerunõmme (nr 2730037) metsatee kaudu ida suunas Tapa-Loobu tugimaanteele.

Veepealse kasuliku kihi keskmine paksus on 1,4 m ja veealuse kasuliku kihi keskmine paksus on 5,7 m. Esmalt ammendatakse põhjaveetasemest kõrgemal olev maavaravaru ning seejärel põhjaveetasemest allpool olev maavaravaru. Veepealne kasulik kiht ja enamuse veealusest kasulikust kihist plaanitakse ammendada pöördkoppekskavaatoriga. Juhul kui ekskavaatoriga ei ulatu veealuse lamamini kaevandama või ei ole see majanduslikult otstarbekas, kasutatakse ujuvat pinnasepumpa. Veealuse maavara kaevandamisel ladustatakse vee ja liiva segu puistangusse ning nõrgunud kaevis laaditakse tarbijate kalluritele. Vastavalt loodusliku materjali kvaliteedile ja maavara nõudlusele on kavandatud kuni 30% kaevandatava varu töötlemist sõelumisega (keskmiselt kuni 12 tuhat m³ aastas). Sõelutud liiv tõstetakse lattu ning laost toimub laadimine tarbijate kalluritele.

Maavara kaevandamise ajal on mäeeraldise piiridest välja poole leviv peamine mõju kaevandamisel ja veol kasutatavate masinate tekitatav müra ja tolmu. Masinatest lähtuvat mürataset

vähendab ka mäeeraldisel paiknevad katendi ja kaevise puistangud. Lisaks karjääris töötavatele masinatele tekib müra karjääri teenindavate transpordivahendite liikumisel.

Tagapere liivakarjääri mäeeraldisel lähialal tuleb käsitleda kui II kategooria ala, kus kehtivad tööstusmüra piirväärtused: päeval ajal 60 dB ja öisel ajal 45 dB. Liiklusmüra (nt maanteeliiklus) piirväärtused II kategooria alal on vastavalt: päeval ajal 60 dB (65 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolisel küljel) ja öisel ajal 55 dB (60 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolisel küljel).

Müra tekitajateks Tagapere karjääris on kaevandamisel kasutatavad masinad (pöördkopp-ekskavaator, pinnasepump, sõelumissõlm) – need on paiksed müraallikad ja mõjutavad vahetult masina töötsooni ja selle lähiümbrust.

Lähim vastuvõtja on mäeeraldisel piirist ~500 m kaugusel paiknev elamumaa sihtotstarbega katastriüksus Pikassaare. Punk-müraallikas leviva heli levimise valemist kasutades oleks mäeeraldisel piiril vastuvõtjale lähimas punktis maksimaalse helivõimsustasemega (110 dB) töötava seadme tekitatav müratase vastuvõtja asukohas 48 dB. Samuti on karjäärimüra modelleerimised erinevates töödes näidanud, et 3-5 m kõrguste müratõkkevallide ehk pinnasvallide rajamine karjäärialal serva tõkestavad müralevikut ja vähendavad müra levikut ümbritsevatele aladele. Selliselt on müratase katastriüksuse Pikassaare piiril ~38 dB.

Pöördkoppekskavaatori, pinnasepumba ja sõelumissõlme koos töötamisel (arvestamata müratõketega) on ~500 m kaugusel paiknev elamumaa sihtotstarbega katastriüksuse Pikassaare piiril müratase arvutuslikult ~51 dB. Eelnevate arvutuste põhjal Tagapere liivakarjääris kaevandamisel lähima vastuvõtja asukohas tunnetatava müra päevast piirväärtust ei ületata. Arvutus ei arvesta olukorda, kus tehnika paikneb süvendis ja/või puistangute taga ning arvutus eeldab kõigi seadmete paiknemist üheaegselt vastuvõtja asukohale mäeeraldisel lähimas punktis ning seadmete samaaegset töötamist maksimaalsel müratasemel.

Seletuskirjas tuuakse välja, et maavara kaevandamisel, sõelumisel ja laadimisel loodusliku niiskuse juures ei eraldu märkimisväärselt tolmu ning see langeb kiiresti maha masinate töötsooni läheduses. Sõelumisel on tahkete osakeste kogus lihtsasti vähendatav selleks meetmeid rakendades. Näiteks katete kasutamisega sõelumisel on tahkete osakeste kogus 50% väiksem ja täiendavalt liiva pihustamisel veega 75% väiksem.

Tolmu võib tekkida mäeeraldisel teenindusmaa piires kuival aastaajal katendita teedel maavara transportivate veoautode liikumisest. Tolm koosneb erineva suurusega tahketest osakestest ning jämedamad osakesed langevad maha kiiremini ja peenemad osakesed aeglasemalt. Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltub peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Mäeeraldiselt tolmu levikut külgnevatele aladele vähendab alal paiknevad puistangud ning osaliselt ümbritsevad metsaalad. Maavara veol tekkida võivat tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjäärisiseste teede niisutamisega. Mürataseme ja tolmu tekke- ja leviku vähendamiseks saab vajadusel karjäärisisestel teedel transpordivahendite liikumise kiirust piirata.

Taotletava Tagapere liivakarjääri kaevandatud maa korrastatakse tehiseveekoguks. Maa korrastamisel saab kooritud ja ladustatud kattedepinnast kasutada veekogu kaldaperve kujundamiseks, veekogu madalaveeliste alade moodustamiseks ja veekogu veepealsete nõlvade katmiseks. Kattedepinnase lõplik kasutus ja korrastamistöödeks vajalikud kogused määratakse kaevandatud maa korrastamise projektis.

Olles tutvunud Tagapere liivamaardla taotluse materjalidega, juhib Kadrina Vallavolikogu tähelepanu alljärgnevale:

1. Seletuskirjas on välja toodud, et taotletava Tagapere karjääri maavaravaru on osaliselt allpool põhjaveetasel. Veealust varu väljatakse ekskavaatoriga või ujuva pinnasepumbaga veetasel alandamata. Ekskavaator seisab veetasemest kõrgemal ja kopaga tõstetakse veealune materjal valli nõrguma. Kuna veealune pinnas on veeküllastunud siis väljatõstetud materjali asemele valgub vesi (sh nõrguvast saadusest). Kuni veetaseme ennistumiseni (praktiliselt koheselt peale materjali väljamist) on töötsooni lähialal olevas pinnases paikneva vee liikumine kaeveala suunaline. Veealuse kaeveala suurenemisel muutub veetasemete tasakaalustumiseni kuluv aeg järjest

minimaalsemaks. Veealuse liiva kaevandamine pinnasepumbaga toimub vajadusel ning siis kui ekskavaatoriga kaevandamisel on moodustunud juba piisava suuruse ja sügavusega veekogu. Kavandatava tegevusega ei pumbata ega juhita ära isevoolu teel mäeeraldiselt põhja- ega pinnavett ning ei alandata veetaset. Põhjaveetasemest madalamal paikneva maavara kaevandamine ei riku piirkonna veerežiimi.

Volikogu juhib tähelepanu, et taotletav ala jääb täielikult nõrgalt kaitstud põhjaveega alale. Taotletavast alast ~1,5 km kagu suunda jäävad Kurisoo karstiaala karstiaugud, mis asub kaitsmata põhjaveega alal.

Kuna kaevetööde käigus eemaldatakse veekihi pealt survet hoidev katend koos nii üleval kui allpool põhjavee taset lasuv maavara, mõjutab kaevandustegevus lähedalasuvate majapidamiste joogivett ja selle taset.

Toome välja, et kuigi seletuskirjas on mainitud maardla osalist paiknemist allpool veetaset, siis see on eksitav, sest tegelikkuses asub enamuse ehk 612 tuh m³ kogu 766 tuh m³ maavarast allpool põhjavee taset. Ka taotluse seletuskirjas on tõdetud, et maavara kaevandamisel allpool veetaset toimub veeküllastunud liiva väljamise järel pinnases paikneva vee liikumine kaeveala suunaline kuni veetaseme ennistumiseni.

Põhjaveekomisjoni poolt 2004. koostatud „Eesti Põhjavee kasutamine ja kaitse“ on välja toodud, et liiva tootmine liivakarjääris põhjaveetasemest sügavamal vee all vahetult veehaarde kõrval mõjutab veehaaret (võetud liiva maht vastab mõjult samamahulise koguse põhjavee väljapumpamisele). Inimmõju lõppedes taastub põhjavee kogus enamasti mõne aastaga, kuid vee kvaliteedi taastumine võib võtta väga pikka aega ja taastuva vee koostis võib jääda looduslikust erinevaks.

Lisaks nentis põhjaveekomisjon, et järelemõtlematu tegevusega võib allika või karstiaala rikkuda igaveseks. Sageli ei piisa allika lähiümbruse kaitsest allika looduslähedase seisundi säilimiseks. Allikate füüsiliseks säilimiseks tuleb vältida põhjavee taset muutvaid kaevetöid vähemalt kahe kilomeetri raadiuses nende ümber. Igasugusesse veetaseme reguleerimisse allikate läheduses tuleb suhtuda äärmise ettevaatusega.

Seletuskirjas ei ole kaevandamistegevuse mõju ümberkaudsete majapidamiste kaevudele käsitletud. Ehitisregistri alusel on taotletava maardla teenindusmaa piiridest kuni 900 m kaugusele jäävatel majapidamistel enamjaolt salvkaevud. Need aga toituvadki just pinnalähedaste kihtide veest, mistõttu võib eelpool toodust lähtuvalt pidada salvkaevusid muutustele eriti tundlikeks – veetase võib maavara kaevandamisega seotud tööde ajal või selle järgselt oluliselt langeda.

2. Seletuskirjas väidetakse, et kaevandamine taotletavas Tagapere liivakarjääris ei mõju negatiivselt veekvaliteedile.

Võimalik mõju veekvaliteedile on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust on võimalik, et esineb nende lekkeid. Avariolukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui teistes rasketehnikaga seotud valdkondades nagu põllumajandus või ehitus. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekked kiiresti avastatavad.

Volikogu on seisukohal, et tuleb siiski arvestada, et enamjaolt allpool veetaset teostatav kaevandustegevus ei ole võrreldav tavapärase põllumajanduse või ehitustegevusega. Kuna kavandatav maardla asub nõrgalt kaitstud põhjaveega alal ning kaevandamise käigus avatakse veekihi, omab masinate väiksemgi leke või avariolukord oluliselt suuremat reostusohu põhjavee seisundile ja seega ümbruskonna majapidamiste joogiveele.

Taotluses ei ole peetud oluliseks fikseerida vee kvaliteedi ja kaevude veetasemed enne kaevandustegevuse algust ning seirata vähemalt kord aastas maardla teenindusmaa välispiirist kuni 1 km kaugusele jäävate majapidamiste kaevude veetaset ja kvaliteeti ning vajadusel tuleks kaevandamisloa omanikul tagada kvaliteetne joogi- ja tarbevesi kas vana salvkaevu süvendamise või uue salv- või puurkaevu rajamise teel kuue kuu jooksul peale kaebuse laekumist.

3. Seletuskirjas väidetakse, et kuna taotletav Tagapere karjäär asub hajaasustusalal ning mäeeraldisel kavandatava tegevuse tulemusena ei ole oodata tolmut ega mürast lähtuvat negatiivset mõju ümbritsevale elukeskkonnale ja elukvaliteedile.

Volikogu juhib tähelepanu, et kaevandustegevusega seotud masinad ei liigu ainult mäeeraldisel piires, vaid planeeritakse kasutada katendita Läsna–Peerunõmme (nr 2730037) metsateed ja sealt edasi Sõstrasaare teed (nr 2730012), et pääseda kõvakattega Tapa-Loobu tugimaanteele.

Sõstrasaare tee puhul on tegemist erateega ja kavandatava maardla lõunaservas kulgeva Läsna–Peerunõmme tee jätk läbib peale Loobu metskond 8 kinnistut ida suunal kolme eraomandisse kuuluvat kinnistut ning on samuti selles osas eratee.

Nimetatud teid kasutavad oma kinnistutele pääsemiseks eraisikud, mistõttu muudaks kaevandustegevus nende seisundit selliselt, et nad muutuvad tavasõidukitele läbimatuteks.

Teiseks jäävad vahetult Sõstrasaare tee äärde kolm majapidamist, mida transpordimasinate müra ja tolmu hakkavad kõige enam mõjutama. Samuti oleks tulnud taotluses välja tuua, et erateede kasutamiseks on tarvis kirjaliku nõusoleku saamist kinnistuomanikelt tee rekonstrueerimise, hooldamise ja kasutamise tingimuste osas. Esitatud taotluses ei ole käsitletud erateede kasutamise teemat.

Samuti tuleb nentida, et kuigi taotlusmaterjalides on välja toodud kaevandamisega seotud masinate müra modelleerimised, ei ole arvestatud maardlategevuse koosmõju juba olemasoleva Kaitseväge keskpõlügenoonilt tuleva müraga. Volikogule jääb arusaamatuks, miks on modelleeritud õist kaevandustegevuse müra – taotlusmaterjalides ei ole välja toodud planeeritavaid tööaegu.

Kadrina valla kehtiva üldplaneeringu järgi on eratee Sõstrasaare tee (nr 2730012) koos Mõndavere teega (nr 2730043) mainitud kui „ilus teelõik“ (Lisa 2).

Idapoolne osa kavandatavast maardlast ja teenindusmaast, osa Läsna–Peerunõmme teest ning kogu Sõstrasaare tee jäävad Kadrina valla kehtiva üldplaneeringu järgi „väärtusliku maastiku“ alale (Lisa 1). Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ seletuskirja punkti 4.1 kohaselt omab väärtuslik maastik ümbritsevast suuremat kultuurilis-ajaloolist, esteetilist, looduslikku, identiteedi- või puhkeväärtust. Väärtuslike maastike kasutamistingimuste ja hooldamise eesmärkidena on rõhutatud muuhulgas maastikumustri säilitamise, sh traditsiooniliste maastikuelementide, struktuuri, maakasutuse ja looduslike alade säilitamise vajadust. Ajalooliselt väljakujunenud teetrasse tee renoveerimise käigus ei õgwendata ning väärtuslikele maastikele maastikupilti oluliselt muutvaid objekte üldreeglina ei kavandata.

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ kohaselt teenivad väärtuslike maastike hoidmine, säilitamine ja kestlik kasutamine osaliselt rohevõrgustiku toimimise eesmärgi, sest need sisaldavad muu hulgas loodusväärtusi, poollooduslikke kooslusi jm.

Samuti jääb Kadrina valla koostatava (Kadrina vallavolikogu poolt vastu võetud 25. september 2024 otsusega nr 127 ja saadetud 27.05.2025 Maa- ja Ruumiametile heakskiitmiseks) üldplaneeringu järgi kavandatav maardla täielikult rohevõrgustiku tuumalale.

Seega on väär väita, et kavandatava tegevuse tulemusena ei ole oodata tolmut ja mürast lähtuvat negatiivset mõju ümbritsevale elukeskkonnale ja elukvaliteedile. Piirkonna elanikel on õigustatud ootus, et Loobu metskond 8 kinnistu on koostatavas üldplaneeringus ette nähtud rohevõrgustiku alana, mitte tööstusalana.

4. Seletuskirjas väidetakse, et hinnanguliselt kaevandamisel seire vajadus puudub ning kavandatavast tegevusest tulenevalt ei nähta ette keskkonnaseire kava koostamise vajadust ega keskkonnaseireks seadmete kasutamist.

Taotletava Tagapere liivakarjääri maavaravaru kaevandamisega ei ole oodata ebasoodsa mõju avaldumist piirkonna keskkonnaseisundile, inimeste heaolule, tervisele või varale. Kaevandamise lõpetamisel ja karjäärialala korrastamisel lakkavad tootmistega seotud mõjud ja maastik korrastatakse tehiseveekoguks.

Üks kohaliku omavalitsuse ülesannetest on tagada oma haldusalas asuvatele inimestele joogivett (kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1). Kaevandamine võib seega mõjutada valla ülesande täitmist (RHKHo asjas nr 3-17-796, p 11). Samuti võib kaevandamine oluliselt mõjutada valla elanike heaolu ja tervist.

Taotluses ei ole peetud oluliseks fikseerida vee kvaliteedi ja kaevude veetasemed enne kaevandustegevuse algust ning seirata vähemalt kord aastas maardla teenindusmaa välispiirist kuni 1 km kaugusele jäävate majapidamiste kaevude veetaset ja kvaliteeti ning vajadusel tuleks kaevandamisloa omanikul tagada kvaliteetne joogi- ja tarbevesi kas vana salvkaevu süvendamise või uue salv- või puurkaevu rajamise teel kuue kuu jooksul peale kaebuse laekumist.

Samuti juhib volikogu tähelepanu, et praegu kasvavat metsa, mida kogukond kasutab koriluseks ja looduses viibimiseks, peale kaevandustegevust enam ei taastata, vaid ala muutub tehisveekoguks – seega endine olukord on tagasipöördumatu.

5. Kadrina Vallavalitsuse 21.05.2025 korraldatud avalikule arutelule kogunes 70 inimest, mis näitab kui tähtis on antud teema ümberkaudse kogukonna jaoks. Arutelul olid kohalike põhilisteks muredeks kaevude seisundid ja joogivee säilimise tagamine ning kaevandustegevusest ja maavara väljaveost tekkiv häiring. Ühe ohutegurina toodi välja kaevandustegevuse tõttu hüppeliselt suurenevat liikluskoormust, mis ohustab ühest küljest kohalike ning matkajate jalgsi ja jalgrattaga liikumise võimalusi kui ka turvalisust, sest tegemist on kitsa kõvakatteta teega, kus ei ole kergliiklus- ega kõnniteid.

Veel selgus arutelul, et müramodelleeringutes on arvatud vaid kaevanduse alal olevate masinate tekitatud müra lubatu piiresse jäämist, kuid koosmõju polügooniga nad arvestanud ei ole. Kohalikud tõdesid, et nad on aastaid talunud polügoonilt tulevat müra ja vibratsioone ning aina enam kohaldatud liikumise piiranguid, sest riigikaitseline tegevus on vajalik. Kaevandustegevuse tõttu kaotaks kohalik kogukond veel ühe olulise seente, marjade ja ravimtaimede korjamise ning looduse nautimise võimaluse nii metsa kui seda läbiva tee osas. See aga ei ole möödunud nähtus, sest ala planeeritakse korrastada hoopis veekoguks koos supluskohaga. Viimane aga tegi elanikud murelikuks, sest suplemiskoha puhul on samuti tegemist reostuskoormusega loodusele ja ümberkaudsete kaevude veekvaliteedile. Eriti arvestades asjaolu, et tegemist on nõrgalt kaitstud põhjaveega alaga, kus erinevad vee kihid on veekogu puhul avatud ja omavahel ühendatud. Lisaks tuleb arvestada sellega, et põhjavee liikumine toimub piirkonnas põhja ja loode suunal, mistõttu on kaevanduse alal ja hiljem tekkivas veekogus toimuval otsene mõju Loobu ja Läsna külade joogiveele.

Samuti ei sobiks koriluseks tänu suurenevale liikluskoormusele ka maavara väljaveoks planeeritavaid teid ümbritsevate metsade osad. Kõik see aga ületab kogukonna taluvuse piirid. Samuti jäi vastuseta küsimus, millist kasu saavad kaevandusest kogukond ja vald.

6. Kadrina vallale on 10.06.2025 seisuga laekunud järgmised kogukonnalt saabunud pöördumised, mis on registreeritud Kadrina valla dokumendiregistris: 26.05.2025 edastasid Arbavere külas asuvate Talpase ja Rannamardi kinnistute esindajad oma pöördumise (kiri nr 6-3/250/2025), Loobu, Tagapere kinnistu omaniku poolt 26.05.2025 edastatud teavituse 22.05.2025 loodud rahvaalgatusest „Ei Tagapere liivakarjäärile!“, millele oli teavituse edastamise hetkeks kogunenud 244 allkirja (kiri nr 6-3/251/2025), Loobu, Tagapere kinnistu omanik edastas 26.05.2025 Kadrina vallale kirja „Vastuväide Tagapere liivakarjääri keskkonnaloa taotlusele“, mis ta 05.05.2025 Keskkonnaametile oli saatnud (kiri nr 6-3/252/2025), Läsna, Nõmmoja-Saare kinnistu omanik edastas 27.05.2025 oma seisukoha (nr 6-3/255/2025), Läsna, Kooli kinnistu omanik saatis 27.05.2025 oma arvamuse (kiri nr 6-3/256/2025), Arbavere, Treialimäe kinnistu omanik saatis 01.06.2025 nende pere arvamuse (kiri nr 6-3/260/2025), Arbavere, Mulgi kinnistu omanik saatis 02.06.2025 oma arvamuse (kiri nr 6-3/268/2025), 18. juuni 2025 seisuga on rahvaalgatus.ee keskkonnas läbiviidud rahvaalgatusel „Ei Tagapere liivakarjäärile! 374 allkirja.

Oma seisukoha edastas 20.05.2025 Eesti Metsa Abiks MTÜ nii Keskkonnaametile kui Kadrina Vallavalitsusele (kiri nr 6-3/243/2025). Oma pöördumise saatis Kadrina Vallavalitsusele 31.05.2025 geoloog Rein Einasto (kiri nr 6-3/261/2025).

Kõigis oma pöördumistes väljendavad kogukonna liikmed vastuseisu kaevanduse rajamisele.

Kadrina vallavolikogu rõhutab veelkord, et:

Taotletav Tagapere liivamaardla, mille kaevandustegevus toimuks enamjaolt allpool põhjavee taset, asub täielikult nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Seejuures ei ole taotluse seletuskirjas kaevandustegevuse mõju ümbruskaudsete majapidamiste kaevudele käsitletud.

Kadrina valla kehtiva üldplaneeringu järgi idapoolne osa kavandatavast maardlast ja teenindusmaast, osa Läsna-Peerunõmme teest ning kogu Sõstrasaare tee jäävad „väärtusliku maastiku“ alale. Sõstrasaare tee (nr 2730012) koos Mõndavere teega (nr 2730043) on mainitud kui „ilus teelõik“, mille väärtus ei tohi kaevandustegevuse tõttu kannatada saada.

Samuti jääb Kadrina valla koostatava üldplaneeringu järgi kavandatav maardla täielikult rohevõrgustiku tuumalale, millega tuleb loa menetlemisel arvestada.

Kaevandustegevuse teenindamiseks plaanitakse kasutada kõvakatteta erateid, mille vahetus läheduses asuvad elumajad. Maavara väljaveo tõttu kasvab seega hüppeliselt eelpool nimetatud teede kasutus, mis tekitab müra ja tolmu ning suurte veoautode tihe liiklus muudab teed jalakäijatele ja jalgratturitele ohtlikuks. Samuti kaob kohalikel võimalus kavandatava maardla alal ja väljaveoks planeeritavate teede ümbruses tegeleda korilusega.

Kokkuvõtvalt võib kavandatav tegevus avaldada olulist negatiivset mõju kohalike elanike heaolule, tervisele ja varale ning põhjaveele. Tegemist on olulise negatiivse keskkonnamõjuga keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi § 2¹ ja § 2² tähenduses.

Eeltoodust tulenevalt ning võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1, maapõuseaduse § 49 lõike 6, § 13, keskkonna-mõju hindamise ja keskkonna-juhtimissüsteemi seaduse § 2¹, § 2² § 3³ lõike 1, § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4 ning lähtudes Riigihalduse ministri 27.02.2019 käskkirjaga nr 1.1-4/30 kinnitatud Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ ja Kadrina Vallavolikogu 31.01.2007 määrusega nr 38 kehtestatud Kadrina valla üldplaneeringus toodust, Kadrina Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Mitte nõustuda OÜ Merko Kaevandused Tagapere liivamaardla taotlusega kuna käesolevas otsuses toodud asjaoludest tulenevalt on kaevandustegevusega kaasnevad negatiivsed mõjud kohalike elanike heaolule, tervisele, varale ja põhjaveele ning piirkonna loodusele liialt suured.

2. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Isikul, kelle õigusi otsusega või haldusmenetluse käigus rikuti, on õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule haldusmenetluse seadustikus sätestatud korras ja tingimustel.

(allkirjastatud digitaalselt)

Madis Viise

Vallavolikogu esimees

Lisa 1 väljavõte väärtuslikud maastikud I-klassi aladest

Lisa 2 väljavõte ilusad teelõigud kaardilt